Svar på skriftligt spörsmål SSS 255/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att förbättra verksamhets-förutsättningarna för små slakterier

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 255/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna-Leena Mattila /cent:

> Vilka metoder har jord- och skogsbruksministeriet berett för att förbättra verksamhetsförutsättningarna för små slakterier och med vilken tidtabell lämnas propositionerna till riksdagen för behandling?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finland har redan underlättat och förbättrat verksamhetsförutsättningarna för små slakterier och slakt på gårdar på många sätt.

Finland har sedan 2011 infört omfattande nationella anpassningar av kraven i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 som gäller små slakteriers konstruktioner. Bestämmelser om anpassningarna finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien (318/2021) och anpassningarna har godkänts av Europeiska kommissionen. Anpassningarna lindrar avsevärt kraven på små slakteriers lokaler. Anpassningarna tillämpas inom hela Finland och kött från små slakterier kan släppas ut på Europeiska unionens inre marknad.

Små slakterier för klöv- och hovdjur som slaktar mindre än 1 000 djurenheter per år har flera lättnader. Minimikravet är ett slaktutrymme och ett kylrum. Det krävs inget djurstall, utan det räcker med ett ändamålsenligt väntutrymme om de djur som ska slaktas inte hålls där över natten innan de slaktas. En separat takskena (sidospår) som utgår från slaktlinjen krävs inte för slaktkroppar som styrs till en noggrannare besiktning, utan det räcker med en lämplig plats för en noggrannare besiktning. I små slakterier som slaktar färre än 150 000 fåglar som fjäderfä eller hardjur per år räcker det med ett kylrum. Livsmedelsverket kan från fall till fall godkänna ovan nämnda anpassningar även för små slakterier för klöv- och hovdjur som slaktar över 1 000 men högst 5 000 djurenheter per år och för små slakterier som slaktar över 150 000 men högst 300 000 fåglar eller hardjur per år. Dessutom är det möjligt att stycka kött utan separat styckningsanläggning i små slakterier som slaktar högst 5 000 djurenheter klöv- och hovdjur eller 300 000 fåglar som fjäderfä eller hardjur. Slakteriet behöver inte heller ha ett separat utrymme för mottagning av djur som avlivats på den jordbruksanläggning som djuren kommer från, om slakten av djuren

fortsätter omedelbart efter mottagandet av djuren. Vid beräkningen av djurenheter tillämpas omräkningstalen enligt artikel 7.2 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 och artikel 13.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627.

I Finland har man underlättat köttbesiktningen i små slakterier genom att tillåta så kallad senarelagd besiktning efter slakt (post mortem-besiktning). I artikel 7 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 föreskrivs om möjligheten till undantag i fråga om den officiella veterinärens närvaro. I små slakterier som slaktar färre än 1 000 djurenheter per år eller färre än 150 000 fåglar som fjäderfä eller hardjur per år kan post mortem-besiktningar utföras av en officiell assistent under den officiella veterinärens ansvar på vissa villkor. I artikel 13 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627 föreskrivs om möjligheten till undantag från tidpunkten för post mortem-besiktning. I små slakterier som slaktar färre än 1 000 djurenheter per år eller färre än 150 000 fåglar som fjäderfä eller hardjur per år får den behöriga myndigheten tillåta att post mortem-besiktningen senareläggs med högst 24 timmar efter slakten. I båda av kommissionens rättsakter ges den behöriga myndigheten möjlighet att på vissa villkor och med Europeiska kommissionens godkännande utvidga ovan nämnda undantag i fråga om slaktmängden och tidpunkten för post mortem-besiktningen att även omfatta något större slakterier. Finland har utnyttjat denna möjlighet. Bestämmelser om undantagen finns i 5 § i jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien (315/2021) och undantagen har godkänts av Europeiska kommissionen.

Små slakterier som slaktar högst 3 000 djurenheter av klöv- och hovdjur eller 200 000 fåglar som fjäderfä per år kan hos Livsmedelsverket ansöka om ovan nämnda undantag i fråga den officiella veterinärens närvaro och tidpunkten för post mortem-besiktningen.

I 71 § i livsmedelslagen (297/2021) möjliggörs statlig subvention av avgifterna för köttbesiktning och kontroll i sådana slakterier och vilthanteringsanläggningar som slaktar små mängder djur. Bestämmelser om denna subvention gavs redan 2011 i den tidigare livsmedelslagen. Statens subvention uppgår till cirka 600 000 euro per år. Den har jämnat ut avgifterna för köttbesiktning i små slakterier så att avgiftens storlek inte beror på avståndet mellan det småskaliga slakteriet och den som tillhandahåller köttbesiktningstjänster. Subventionen har särskilt gynnat små slakterier i avlägsna områden.

I de nordiska länderna samt vid Livsmedelsverket pågår forskningsprojekt där man utreder möjligheterna att utnyttja videoinspelning vid köttbesiktning. Med hjälp av undersökningarna kommer man senare att försöka ändra EU-lagstiftningen. Om en så kallad köttbesiktning på distans blir möjlig skulle det ytterligare förbättra verksamhetsförutsättningarna för små slakterier och slakterier i avlägsna områden.

Finland har också i fråga om slakt på gården utnyttjat alla undantag som EU-lagstiftningen tillåter i fråga om köttbesiktning. Om dessa föreskrivs i artikel 1.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Undantagen gör det möjligt att leverera små mängder obesiktat kött av fjäderfä, hardjur och frilevande vilt direkt till konsumenterna eller till den lokala detaljhandeln. Bestämmelser om motsvarande undantag i fråga om obesiktat renkött finns i artikel 12.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624. Det är inte möjligt i fråga om andra djur, till exempel får, att avvika från kravet på köttbesiktning. EU-lagstiftningen förutsätter att bestämmelser om undantag utfärdas nationellt och att Europeiska kommissionen godkänner de nationella reglerna. Bestämmelser om Finlands nationella regler finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien (318/2021) och anpassningarna har godkänts av Europeiska kommissionen.

Aktörer inom primärproduktion får slakta fjäderfä och hardjur och stycka kött från dem på den jordbruksanläggning som djuren kommer från, i en registrerad livsmedelslokal och överlåta direkt till konsumenten och/eller leverera till den lokala detaljhandeln högst 40 000 kg kött från fjäderfä och i en mängd kött från kanin som motsvarar sammanlagt högst 20 000 kaniner per år utan köttbesiktning. I renskötselområdet får aktörer inom primärproduktion slakta renar och stycka kött från dem på den jordbruksanläggning som djuren kommer från, i en registrerad livsmedelslokal och årligen till konsumenter sälja högst 5 000 kg obesiktat renkött och högst 500 kg torkat renkött tillverkat av obesiktat renkött. På motsvarande sätt kan också en jägare slutslakta frilevande vilt och stycka kött från det i en registrerad livsmedelslokal och överlåta direkt till konsumenten eller leverera till detaljhandeln viltkött utan köttbesiktning på de villkor som anges i förordningen.

Finlands nationella regler, anpassningar och undantag som meddelats Europeiska kommissionen och de övriga medlemsstaterna och som finns i den nationella lagstiftningen har sammanställts på jord- och skogsbruksministeriets webbplats i dokumentet ”Kansalliset säännöt, mukautukset ja poikkeukset EU:n elintarvikehygienialainsäädännöstä” (på finska).

Gårdarnas verksamhet underlättas också av möjligheten att inleda slakt av djur på den jordbruksanläggning som djuren kommer från. Finland drev aktivt denna så kallade betesslakt. På gården får slaktas högst tre nötkreatur, tre hovdjur eller sex svin åt gången. Den officiella veterinär som utför ante mortem-besiktningen ska närvara vid tidpunkten för slakten. Djuren (och delar från dem) ska transporteras till slakteriet för slutslakt med slakteriets transportfordon. Livsmedelsverkets anvisningar om inledande av ovan nämnda slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från färdigställdes den 28 mars 2022 och den 19 september 2022 godkände Livsmedelsverket den första mobila enhet som möjliggör betesslakt. Europeiska kommissionen bereder för närvarande en delegerad förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Avsikten är att utvidga möjligheten till betesslakt att även omfatta får och getter, så att det blir tillåtet att slakta nio åt gången. Dessutom görs betesslakten smidigare så att man kan tillämpa betesslakt utan någon särskild orsak för alla ovan nämnda djurarter. För tillfället

förutsätts ännu att djuren inte kan transporteras till ett slakteri för att undvika eventuella risker för den som hanterar djuren och för att förhindra att djuren skadas under transporten. Kommissionens delegerade förordning väntas bli offentliggjord i början av 2024.

Eventuella nationella anpassningar och undantag till EU-lagstiftningen både i fråga om verksamhetsförutsättningar för små slakterier och slakt på gården har införts i sin helhet i Finland. Syftet med EU-lagstiftningen är bland annat att garantera djurens välbefinnande under hantering och avlivning samt att slakten är hygienisk och att köttet duger som livsmedel. Jord- och skogsbruksministeriet anser att minimikraven för små slakterier redan nu är så ringa att det skulle vara svårt att avvika från dem utan att äventyra livsmedelssäkerheten. Således skulle det i praktiken vara mycket svårt att införa nya anpassningar i den nationella lagstiftningen. Inga konkreta önskemål om ytterligare byggnadstekniska lättnader för små slakterier har heller framförts till jord- och skogsbruksministeriet.

Helsingfors 25.1.2024

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah